

(สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

บันทึกความรู้สัมมาชีพชุมชน
(เพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์สัมมาชีพชุมชน)

๑. ประเภทความรู้สัมมาชีพ (สามารถเลือกได้มากกว่า ๑ หมวดหมู่)

- เกษตร ท่องเที่ยวชุมชน อื่น ๆ แปรรูป-อาหาร แปรรูป-เครื่องดื่มน้ำ
 แปรรูป-ผ้าและเครื่องแต่งกาย แปรรูป-ของใช้ ของประดับ
 แปรรูป-สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร

๒. ชื่อองค์ความรู้ การเลี้ยงไส้เดือน

๓. ชื่อเจ้าขององค์ความรู้ (นาย/นาง/นางสาว) นายประเวทย์ ทองมัน

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๔๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๘๐๐๐

๔. ความเป็นมา/แรงบันดาลใจ/เหตุผลที่ทำให้ (ในการบันทึกองค์ความรู้)

(๑) แรงบันดาลใจ/เหตุผลที่ทำให้ : ประชากรในหมู่ที่ ๕ ตำบลหนองปลาไหล เกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกร ประกอบกับปุ๋ยไส้เดือนเป็นปุ๋ยที่มีราคาสูง แต่ให้ผลผลิตที่มาก จึงเกิดแรงบันดาลใจในการลดต้นทุนทางการเกษตร

(๒) ความเป็นมา : จากการประชุมของราษฎรชาวบ้านจำนวน ๕ คน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน พบว่า จากการทำเกษตรกรรมของครัวเรือน พบว่า มูลไส้เดือนมีธาตุอาหารพืชหลัก คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปรตัสเซียม (N P K) เมื่อนำมาใช้ในการเกษตรจะได้ผลผลิตที่ดีกว่าปุ๋ยชนิดอื่น ในการเลี้ยงไส้เดือน เพื่อผลิตปุ๋ย และขายพันธุ์ไส้เดือนในปัจจุบัน มีราคาค่อนข้างสูง และกำลังเป็นที่นิยมของตลาดในปัจจุบัน จึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนสัมมาชีพได้

๕. วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อให้ครัวเรือนเป้าหมายสัมมาชีพ ๒๐ ครัวเรือนได้มีความรู้และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการนำไปจำหน่าย และใช้ในครัวเรือน

(๒) เกิดการพึ่งพาตนเอง ครอบครัวยังให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(๓) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

(๔) เป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

(๕) ประหยัดต้นทุนการซื้อปุ๋ย ลดรายจ่าย

(๖) เป็นความภาคภูมิใจและสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงไส้เดือนดินให้กับชุมชน

๖. วัตถุดิบที่ใช้

(๑) เบริดจ์ อาหารไส้เดือน ขี้วัวแห้ง เก็บเศษฟาง หรือวัสดุที่ปนมากับขี้วัวออกให้เหลือแค่ขี้วัว

(๒) ไส้เดือนดินพันธุ์แอฟริกัน

๗. อุปกรณ์ที่ใช้

(๑) กะละมังสีดำ

(๒) บัวรดน้ำ

๘. กระบวนการ/ขั้นตอน

ไส้เดือน หรือ ไส้เดือนดิน เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง มีลักษณะตัวเป็น ข้อปล้อง พบได้ทั่วไปในดิน ใต้กองใบไม้ หรือ มูลสัตว์ เป็นสัตว์ ๒ เพศ ในตัวเดียวกัน มีการสืบพันธุ์ทั้งแบบอาศัยเพศ และไม่อาศัยเพศ ประโยชน์ของปุ๋ยไส้เดือน ช่วยรักษาระบบนิเวศ ช่วยการย่อยอินทรีย์วัตถุในดิน การเคลื่อนไหวของไส้เดือน เหมือนการพรวนดิน เติมช่องว่างในดิน เพื่อเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้แก่ดิน และมีทั้งธาตุหลักและธาตุรอง มีจุลินทรีย์ มีทั้งเชื้อราและแบคทีเรีย และฮอร์โมน

(๑) วิธีเลี้ยงไส้เดือนด้วยกะละมัง

- นำกะละมังไปเจาะรูโดยใช้สว่าน ๒ หลุม เจาะให้ทั่วกะละมัง เพื่อให้น้ำไหลผ่านออกได้สะดวก

- นำขี้วัว เบตดิ่ง มาทำการรดน้ำ ให้ขี้วัวเปียก เพื่อล้างความร้อนของขี้วัวและแก๊สออกให้หมด

รดน้ำขี้วัว ประมาณ ๑-๒ อาทิตย์ แล้วแต่ความร้อนของขี้วัว ผสมเข้ากันแล้วนำไปใส่ในกะละมัง ประมาณครึ่งกะละมัง

- ใส่ไส้เดือนลงบนขี้วัวผสมไว้ในกะละมัง แล้วนำไปไว้ในโรงเรือนที่เย็น โดยทำเป็นชั้นหลัก หรือชั้นท่อนพีวีซีก็ได้

ไส้เดือนชอบความชื้นและเย็น รดน้ำ ให้ความชื้นกับไส้เดือน ๓-๔ วันต่อครั้ง ประมาณ ๑ ครั้งหรือ ๒ เดือน จะ

ได้ ปุ๋ยหมักมูลไส้เดือน เต็มกะละมัง สามารถนำไปใส่ พืช ผักผลไม้ หรือจำหน่ายได้

- ควรรดน้ำไส้เดือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้ไส้เดือนตัวแห้งเพราะถ้าไส้เดือนตัวแห้งอาจ จะทำให้ไส้เดือนตายได้เช่นกัน และต้องระวังเรื่องศัตรูของไส้เดือนด้วยซึ่งจะมี มด หนู และไก่ เป็นต้น

(๒) การเก็บผลผลิตจากไส้เดือน

หลังจากเลี้ยงไปประมาณ ๔๕ ถึง ๖๐ วัน จะสังเกตเห็นได้ว่า ไส้เดือนจะมีการขยายพันธุ์ประมาณ ๑๐๐ ถึง ๑๒๐ ตัวต่อหนึ่งกะละมัง ควรแยกไส้เดือนออกก่อน และนำดินที่อยู่ในกะละมังมาร้อนเพื่อเอามูลไส้เดือน โดยหนึ่งกะละมังจะได้มูลไส้เดือนประมาณ ๔ ถึง ๕ กิโลกรัม แต่ถ้าเลี้ยงไว้ปริมาณมาก ๆ อาจจะได้สูงถึง ๘๐๐ ถึง ๙๐๐ กิโลกรัมเลยทีเดียว

(๓) การเก็บมูลไส้เดือนดิน

เมื่อเริ่มการเลี้ยงไส้เดือน ผ่านไปหนึ่งสัปดาห์ จะเริ่มเห็นมูลไส้เดือนปะปนอยู่กับเบตดิ่งด้านบน

ผิว พอถึงสัปดาห์ที่สอง มูลไส้เดือนจะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ควรทำการเก็บมูลไส้เดือน โดยการปาดเก็บบริเวณผิวด้านบน ขั้นตอนดังนี้

- เอียงกะละมัง ประมาณ ๔๐ องศา

- ใช้มือปาดให้มูลไส้เดือนดิน

- นำมูลไส้เดือนดินที่ปาดเก็บได้ นำไปใช้ได้เลย

(๔) "การตรวจสอบว่า เบตดิ่งใช้ได้หรือยัง"

- ให้นำมือล้วงในกองเบตดิ่ง ถ้ายังมีความร้อนอยู่แสดงว่ายังไม่ใช้ได้ แต่ถ้าไม่มีความร้อนแล้วแสดงว่าใช้ได้แล้ว

- ให้นำเบตดิ่งที่คิดว่า เย็นแล้ว สะเด็ดน้ำแล้ว เอามาซัก ๑ ชั้น นำไส้เดือนตัวน้อยๆ มาซัก ๔ - ๕ ตัว ปล่อกองไปก่อน โดยถ้าไส้เดือนชอบเบตดิ่งใหม่ ไส้เดือนจะมุดหายไปเลย ถ้าเบตดิ่งนั้นหมักยังไม่ได้ที่ไส้เดือนก็จะหนีไม่มุด ก็ต้องหมักเบตดิ่งใหม่

๙. ข้อพึงระวัง

สาเหตุที่ไส้เดือนหนี มีหลายประการด้วยกัน

- (๑) เบตดิ่ง ที่ใช้นั้น ยังแช่หรือหมักไม่นานพอ ทำให้เกิดความร้อนและกลิ่น ส่งผลให้ไส้เดือนหนี สำหรับท่านที่ใช้ชีววัณมนั้น ต้องทำการแช่น้ำ ไม่นต่ำกว่า ๑ สัปดาห์ แล้วนำมาทิ้งให้สะเด็ดน้ำ จะได้เบตดิ่งคุณภาพดี
- (๒) ให้เศษอาหารมากเกินไป ถ้าได้กลิ่นจากเศษอาหาร แปลว่า เศษอาหารกำลังเน่า ส่งความร้อน จะทำให้ไส้เดือนหนี
- (๓) รดน้ำ และเกินไป หรือปล่อยให้แห้งมากเกินไป ถ้าเกิดการและในวัสดุเลี้ยวมาก ไส้เดือนจะหนี ถ้าปล่อยให้แห้ง ไส้เดือนจะตัวเล็กลง วัสดุเลี้ยว ถ้าแฉะเร็ว แปลว่า เป็นขี้ไส้เดือนหมดแล้ว เพราะขี้ไส้เดือนจะเก็บน้ำได้ดีมาก
- (๔) มีสัตว์อื่นรบกวน เช่น คางคก จิ้งหรีด หนู
- (๕) โรงเรือนที่เลี้ยงไส้เดือน คือ ต้องเป็นพื้นที่โล่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก แดดส่องบ้าง แต่ไม่ให้ร้อนจัด

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การเลี้ยงไส้เดือนสามารถสร้างรายได้จากไส้เดือนได้ คือ น้ำหมักมูลไส้เดือน น้ำหมักเหล่านี้ จะมีการผสมกับเมือกของไส้เดือนไว้ซึ่งน้ำหมักนี้จะเป็นเหมือนกับตัวกระตุ้นดอกผล ให้ติดดอกติดผลมากขึ้น จึงนิยมนำไปฉีดพ่นเพื่อเป็นอาหารทางใบให้กับต้นพืช มูลไส้เดือน จะเป็นปุ๋ยที่มีความเค็มน้อยและมีแร่ธาตุพร้อมทั้งคุณสมบัติเทียบเท่ากับมูลค่างควายเลยทีเดียว ทำให้สามารถนำไปใช้กับพืชได้ทุกชนิด เพียงใส่ปริมาณไม่มากก็สามารถเพิ่มแร่ธาตุในดินได้แล้ว

๑๑. ความสามารถในการจำหน่าย/ให้บริการ -

๑๒. ที่อยู่สำหรับการติดต่อ

- (๑) ชื่อ-สกุล นายประเวทย์ ทองมัน
- (๒) ตำแหน่ง ปราชญ์ชุมชน
- (๓) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๐-๓๐๒๓๓๒๓

๑๒. แนบไฟล์รูปภาพเฉพาะนามสกุล .gif , .jpeg) /ไฟล์อื่นๆ เฉพาะนามสกุล .zip , .rar, .pdf, .doc

- (๑) ไฟล์ภาพเจ้าของความรู้.....
- (๒) ไฟล์ภาพกิจกรรม.....
- (๓) ไฟล์ภาพเอกสารต่างๆ.....

.....

หมายเหตุ : ๑) บันทึกหมู่บ้านเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ (๒๓๓ หมู่บ้าน) อย่างน้อย ๑ องค์ความรู้

๒) ส่งถึงจังหวัดภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

๓) ส่งเป็นไฟล์งานบันทึกความรู้สัมมาชีพชุมชนข้อมูล ขอเป็น .doc / ไฟล์ รูปภาพ

เฉพาะนามสกุล .gif , .jpeg./ไฟล์อื่นๆ เฉพาะนามสกุล .zip , .rar, .pdf, .doc

๔) ไฟล์รูปภาพ โดยเฉพาะเจ้าของความรู้ และภาพกิจกรรม ขอให้มีความชัดเจน

และส่งแยกมา ไม่บันทึกลงในไฟล์ .doc : ขอขอบคุณค่ะ

